

**Програма фахового випробування
для вступу на II курс освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм»
на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня
«Молодший спеціаліст» за спорідненими спеціальностями**

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри
готельно-ресторанного
і туристичного бізнесу
Протокол № 14 від 27.01.2020 р.

Вступ

На навчання для вступу на II курс освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 242 «Туризм» Київський національний університет культури і мистецтв приймає абітурієнтів на вакантні місця ліцензованого обсягу осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст» за спорідненими спеціальностями. Прийом здійснюється за результатами фахового випробування. Фінансування навчання здійснюється за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб.

Якщо абітурієнт подав заяви і на денну і на заочну форми навчання, то фахове випробування він складає єдине, за розкладом денної форми навчання. У випадку, якщо абітурієнт не склав фахове випробування, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі.

Мета фахового випробування – створення рівних можливостей для вступу на навчання осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста на основі виявлення рівня знань, умінь і навичок, одержаних абітурієнтами, перевірки фахових теоретичних знань та можливості їх застосування на практиці.

На вступне фахове випробування виносяться наступні дисципліни освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності «Туризм»:

- основи туризмознавства;
- туристичне краєзнавство;
- організація туристичних подорожей;
- туристичне країнознавство;
- спеціалізовані види туризму.

Програма включає: вступ, зміст дисциплін програми фахового випробування, перелік питань до програми фахового випробування, порядок проведення та оцінювання результатів фахового випробування, список літератури для підготовки до фахового випробування.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІН ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА

Предмет курсу. Зміст і завдання курсу. Місце курсу в системі дисциплін спеціалізації. Туризм як соціальне явище. Місце туризму в економіці країни. Функції туризму в суспільстві.

Поняття туристичної термінології. Туристична термінологія. Володіння туристичною термінологією, як фахова вимога.

Поняття класифікації туризму та її доцільність в організації туристичної діяльності. Основні критерії класифікації туризму. Класифікація видів туризму. Основні види туризму.

Поняття спеціальної туристичної літератури. Класифікація типів і видів туристичної літератури. Довідкова та методична література з питань туристичної діяльності. Принцип підбору та роботи з туристичною літературою. Вимоги до спеціальної туристичної літератури.

Поняття туристичної індустрії. Структура туристичної індустрії. Туристичний продукт, його види та особливості виробництва. Умови функціонування туристичної індустрії.

Загальні положення державного регулювання туристичною галуззю. Структура управління туризмом в Україні. Організаційні схеми управління туристичними підприємствами. Основні державні документи.

Поняття туристичних ресурсів. Класифікація туристичних ресурсів. Поняття туристичного районування. Принципи туристичного районування. Основна схема туристичного районування.

Туризм та навколишнє середовище. Охорона природи в туризмі. Туристичне природокористування. Види заповідних територій.

Поняття та структура міжнародного туризму. Фактори сприяння та гальмування розвитку міжнародного туризму. Динаміка розвитку міжнародного туризму. Типологія та класифікація туристичних організацій в міжнародному туризмі. Міжнародне співробітництво в галузі туризму.

Поняття туристичної культури. Збереження культурно-етнічної своєрідності туристичних регіонів. Туристична етика. Туризм і релігія. Туристична субкультура.

Поняття глобалізації. Позитивні і негативні чинники розвитку туризму в умовах глобалізації. Геополітика і національна політика щодо розвитку туризму. Формування глобальних мереж в туристичній діяльності.

ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Туристично-пам'яtkознавча характеристика визначних музеїв України. Музейні установи в системі освіти, культури і туризму. Музей як соціокультурний інститут. Поняття «музей». Соціальні функції музею. Класифікація музеїв. Музейний предмет та його властивості. Музейна архітектура. Музейна комунікація. Науково-дослідна робота музеїв. Організація музейних фондів. Вивчення музейних предметів. Облік музейних фондів. Зберігання музейних фондів (режим зберігання, задачі консервації та реставрації, упаковка і транспортування музейних предметів, система зберігання музейних фондів). Експозиційна робота музею. Основні поняття. Методи побудови музейної експозиції. Експозиційні матеріали. Проектування експозиції (наукове і художнє проектування експозиції, основні етапи проектування музейних експозицій). Культурно-просвітницька робота музеїв. Основні форми культурно-просвітницької роботи музеїв (лекції, консультації, клуби, гуртки, музейні свята та ін.). Комерційна та фандрейзингова діяльність музеїв. Форми комерційної роботи музейних установ (послуги платного відвідування, експертиза (оцінювання), послуги оренди, салонні послуги, електронна комерція, аукціони, обміни експозиціями та тематичними виставками, виставково-ділова (форумна) діяльність, реалізація комерційних проектів із бізнес

структурами, спонсорінг). Фандрейзинг. Інноваційні форми роботи музейної діяльності. Музейні скарби України. Типи і профілі музеїв. Виставки і виставкова діяльність. Етапи розвитку музейної справи в Україні. Характеристика визначних музеїв країни. Краєзнавчі музеї України. Діяльність етнографічних музеїв. Художні музеї України. Розвиток музеїв-заповідників. Діяльність галузевих музеїв країни. Особливості підготовки і проведення музейних екскурсій. Професійна спеціалізація екскурсиводів. Музеї Києва як складова туристичних маршрутів.

Туристично-краєзнавчі ресурси Києва, правобережної та лівобережної України. Туристичне краєзнавство у системі національного краєзнавства. Функції та методи дослідження туристичного краєзнавства. Джерела туристичного краєзнавства. Основні форми і види організації краєзнавчого руху. Родовід українського краєзнавства, його традиції. Перші краєзнавчо-туристичні товариства України. Розвиток краєзнавства в УРСР. Розвиток туристичного краєзнавства на сучасному етапі. Зелена рекреаційна зона Києва. Ретроспектива розвитку парків Києва. Природно-рекреаційний потенціал міста. Розвиток індустрії гостинності міста. Сучасний стан готельного господарства столиці. Пам'ятки давньоруського періоду (Князівські палаци, Десятинна церква, Софійський собор, Золоті ворота, Михайлівський собор, Печерський, Кловський, Видубицький монастирі). Забудова Верхнього міста та Нижнього. Одержання містом Магдебурзького права. Розвиток торгівлі в місті. Пам'ятки XVII-XVIII ст. (Києво-Могилянська академія, Арсенал, Андріївська церква, Кловський палац, Царський (Маріїнський). Пам'ятки XIX-XX ст., як екскурсійні об'єкти (Гостинний двір, університет Св. Володимира, Олександрівський костел, Володимирський собор та ін.). Історико-географічні краї Правобережної України. Історико-культурний потенціал історичної Київщини. Об'єкти релігійного паломництва на Черкащині. Природно-рекреаційний потенціал розвитку туризму на Волині. Фортифікаційні споруди Поділля. Спелеоресурси краю. Історико-архітектурні пам'ятки Чернігівщини. Палацово-паркові ансамблі Лівобережної України (Сокиринський, тростянецький, Качанівський). Історико-літературні пам'ятки Полтавщини. Виникнення та розвиток українського театру в краї. Курорти Полтавщини. Історико-культурні ресурси Слобожанщини. Розвиток освітньої діяльності в краї. Палацово-паркові комплекси Слобожанщини. Екскурсійні об'єкти краю. Сакральні споруди Сумщини. Гетьманські столиці краю.

Туристично-краєзнавчі ресурси Західної і Південної України. Природно-рекреаційний потенціал Західної України. Курортні місцевості регіону. Історико-архітектурна спадщина Львова. Розвиток замкового туризму в Західній Україні. Сакральні об'єкти Західної України. Етнографічний потенціал краю. Історико-культурна спадщина Закарпаття. Розвиток спелеоресурсів. Центри паломництва в краї. Природно-рекреаційні ресурси краю. Туристична інфраструктура регіону. Історико-культурний потенціал. Екскурсійні об'єкти краю. Історико-культурна спадщина Одещини. Фортифікаційні споруди Одеси. Курортні регіони краю. Природні заповідники краю. Використання промислових об'єктів в сучасній туристичній діяльності. Сакральні пам'ятки регіону. Природно-рекреаційні ресурси Автономної республіки Крим. Туристична інфраструктура. Екскурсійні об'єкти Південного берега Криму. Туристичні об'єкти Західного, Східного і Північного Криму. Фортифікаційні об'єкти краю. Спелеоресурси. Курортні місцевості. Сакральні об'єкти краю. Палацово-паркові ансамблі Південного берегу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ

Правила та порядок складання програми перебування туристів. Типологія туристів. Організація обслуговування клієнтів.

Визначення та основні види туристичних формальностей при організації туристичних подорожей. Паспортно-візові формальності. Митні, валютні та медико-санітарні формальності. Місцеві туристичні збори.

Система транспортного забезпечення в туризмі. Розвиток масового туризму і розвиток засобів перевезення. Класифікація видів та форм транспортних перевезень. Безпека туристичних транспортних подорожей.

Основні техніко-економічні характеристики пасажирського повітряного транспорту (переваги та недоліки). Технічні засоби повітряного транспорту та розподіл функцій між ними. Класифікація повітряного флоту. Нормативно-законодавча база міжнародних та внутрішніх перевезень на авіатранспорті. Основні міжнародні авіаційні організації. Діяльність IATA. Правила перевезення туристів та їх багажу на авіатранспорті. Авіаквитки. Взаємодія туристських фірм і авіакомпаній. Договори на квоту місць. Чартерні перевезення.

Правове регулювання автомобільних перевезень. Техніко-економічні особливості автомобільного транспорту (переваги та недоліки). Подорожі на регулярних автобусних лініях. Організація автобусних маршрутних турів. Організація прокату автомобілів.

Історія розвитку залізничних перевезень і подорожей у світі. Правове регулювання залізничних перевезень. Техніко-економічні особливості залізничного транспорту та його роль в обслуговуванні туристів (переваги та недоліки). Матеріально-технічна база залізничного транспорту і організація її експлуатації. Перевезення туристів регулярними пасажирськими потягами. Види поїздів і вагонів. Класифікація видів перевезень. Спеціалізовані туристські потяги. Організація безпеки туристів на залізничному транспорті.

Техніко-економічні особливості водного транспорту та його роль в системі обслуговування туристів (переваги та недоліки). Матеріально-технічна база водного транспорту і організація її експлуатації. Типологія круїзів і круїзних маршрутів. Правове регулювання у сфері морських перевезень. Основні морські круїзні регіони світу. Сучасний стан круїзного ринку світу і України.

Основні туристичні документи та правила їх оформлення. Страховка та претензійна робота при організації туристичних подорожей.

ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

Поняття про туристичне країнознавство. Принципи і методи країнознавчого дослідження. Основні країнознавчі концепції. Туристичне районування світу.

Загальна характеристика сучасної світової системи. Типологія країн світу: основні підходи. Типи держав за величиною території і місце розташуванням. Типи держав за формою правління, державним устроєм та рівнем економічного розвитку.

Геополітичний стан регіону. Природні рекреаційні ресурси Центральної і Південної Європи. Історико-культурна спадщина країн Центральної і Південної Європи. Місце окремих країн регіону на світовому туристичному ринку. Місце Росії на туристичному ринку світу.

Геополітичний стан регіону. Природні рекреаційні ресурси Західної і Північної Європи. Культурна спадщина Західної Європи. Історико-культурна спадщина країн Північної Європи. Ярмаркові та фестивальні центри. Туристична інфраструктура.

Особливості сучасного суспільно-економічного розвитку регіону. Природний рекреаційний потенціал території. Історико-культурна спадщина країн регіону. Паломницькі центри регіону. Стан туристичної інфраструктури регіону.

Склад регіону. Природні туристичні ресурси території. Розвиток туристичної інфраструктури регіону. Історико-культурна спадщина країн Північної Африки. Південна Африка на туристичному ринку світу.

Загальна характеристика господарства. Природні рекреаційні ресурси території. Туристичні райони і центри регіону.

Геополітичний стан регіону. Природні рекреаційні ресурси території. Історико-культурна спадщина країн регіону. Найвідоміші розважальні центри. Стан туристичної інфраструктури.

Геополітичне становище регіону. Історико-культурна спадщина. Природно-рекреаційні ресурси регіону. Місце окремих країн регіону на світовому туристичному ринку.

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ВИДИ ТУРИЗМУ

Основні дефініції спеціалізованого туризму. Визначення поняття «спеціалізований туризм». Визначення понять «турист» у спеціалізованому туризмі. Основні мотиви та цілі спеціальних видів туризму.

Історичні етапи розвитку спеціалізованих видів туризму. Етапи розвитку світового спеціалізованого туризму. Об'єкт і предмет курсу спеціалізований туризм Мета та завдання курсу спеціалізований туризм.

Класифікація спеціалізованих видів туризму. Основні критерії класифікації спеціалізованого туризму. Спеціалізовані види туризму. Внутрішній і міжнародний туризм. Класифікація спеціалізованих видів туризму за метою подорожі. Диференціація туристичного ринку. Туристичні програми.

Спеціалізовані види спортивного туризму. Характеристика пішохідного туризму. Характеристика гірського туризму. Характеристика лижного туризму. Характеристика велосипедного туризму. Характеристика водного туризму. Характеристика спелеологічного туризму.

Гірськолижний туризм. Сутність гірськолижного туризму. Географія гірськолижного туризму. Гірськолижні курорти Австрії. Гірськолижні курорти Франції. Гірськолижні курорти Швейцарії. Гірськолижні курорти країн Центральної та Східної Європи. Гірськолижні курорти Туреччини. Гірськолижні курорти України.

Екстремальний туризм. Особливості екстремального туризму. Класифікація екстремального туризму. Мотиви та цілі учасників екстремальних турів. Наземний екстремальний туризм. Гірський екстремальний туризм. Повітряний екстремальний туризм. Водний екстремальний туризм. Екзотичний екстремальний туризм.

Екологічний та сільський зелений туризм. Сутність екологічного туризму. Види екологічного туризму. Національні парки, заповідники та заказники. Історія розвитку зеленого сільського туризму: світовий досвід. Види організації сільського туризму, їх особливості і переваги. Особливості і перспективи розвитку екологічного та сільського туризму в Україні та світі.

Релігійний туризм та паломництво. Визначення та різновиди релігійного туризму. Паломницький туризм. Види та особливості паломництва. Релігійний туризм екскурсійно-пізнавального спрямування. Розвиток релігійного туризму в Україні та світі.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Порядок проведення фахового випробування:

- допуск до фахового випробування вступників здійснюється за умови наявності екзаменаційного листа та документа, який засвідчує особу;
- фахове випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Київського національного університету культури і мистецтв;
- вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань; заміна завдань не дозволяється;
- вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань;
- під час фахового випробування не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкованими, рукописними інформаційними джерелами;
- запис відповіді на екзаменаційні завдання здійснюється в аркуші відповіді, під якою ставиться підпис вступника та членів екзаменаційної комісії;
- вступники, які не з'явилися на фахове випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях та в конкурсі не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного фахового випробування з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу вступних випробувань;
- перескладання вступних випробувань не дозволяється.

Структура та порядок оцінювання вступників:

Порядок проведення фахового випробування – усно, результати оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів (мінімальний прохідний бал фахового випробування 124 бали). Екзаменаційний білет містить три теоретичних питання: по одному теоретичному питанню з різних дисциплін. Відповіді на питання по дисциплінам «Основи туризмознавства», «Туристичне краєзнавство», «Регіональне середовище туристичної діяльності», «Організація туристичних подорожей», «Туристичне країнознавство» оцінюється до 25 балів за кожне питання. Відповідь на питання по дисципліні «Спеціалізовані види туризму» – оцінюється до 50 балів. Кількість балів за вступне випробування = $100 + X + Y$, де X – кількість балів отриманих за відповіді на питання по дисциплінам «Основи туризмознавства», «Туристичне краєзнавство», «Регіональне середовище туристичної діяльності», «Організація туристичних подорожей», «Туристичне країнознавство», Y – кількість балів отриманих за відповідь на на питання по дисципліні «Спеціалізовані види туризму».

Критерії оцінювання знань при відповіді на питання по дисциплінам «Основи туризмознавства», «Туристичне краєзнавство», «Регіональне середовище туристичної діяльності», «Організація туристичних подорожей», «Туристичне країнознавство».

Оцінка	Критерії
21-25 балів	Вступник правильно відповідає на поставлене питання, вміє пояснити сутність, методика, надати класифікацію тощо, може навести приклади застосуванню понятійного апарату, класифікацій. При цьому показує високі знання не тільки понятійного апарату, а й літературних джерел, вміння аргументувати свої думки та ставлення до відповідної категорії.
16-20 балів	Вступник дає правильну відповідь на поставлене запитання, при цьому показує достатні знання понятійного апарату, вміння аргументувати свої думки щодо відповідної категорії. Проте дана відповідь не є вичерпною,

	або допущені окремі неточності.
10-15 балів	Вступник у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел.
0 балів	Нульову оцінку одержує вступник, якщо він дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату чи взагалі нічого не відповів.

Критерії оцінювання знань при відповіді на питання по дисципліні «Спеціалізовані види туризму»

Оцінка	Критерії
41-50 балів	Вступник правильно відповідає на поставлене питання, вміє пояснити сутність, методика, надати класифікацію тощо, може навести приклади застосуванню понятійного апарату, класифікацій. При цьому показує високі знання не тільки понятійного апарату, а й літературних джерел, вміння аргументувати свої думки та ставлення до відповідної категорії.
21-40 балів	Вступник дає правильну відповідь на поставлене запитання, при цьому показує достатні знання понятійного апарату, вміння аргументувати свої думки щодо відповідної категорії. Проте дана відповідь не є вичерпною, або допущені окремі неточності.
10-20 балів	Вступник у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел.
0 балів	Нульову оцінку одержує вступник, якщо він дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату чи взагалі нічого не відповів.

Критерії оцінювання вступників:

Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	Оцінка
Вступник виявляє особливі здібності, має високий показник знань матеріалу, правильно використовує набуті знання для побудови відповіді, володіє термінологією, самостійно розкриває власну думку.	180-200	Відмінно
Вступник правильно і глибоко розуміє суть питання, вміє проявити знання у даному питанні, вміє зіставляти, узагальнювати систематизувати інформацію, має власний підхід до розкриття поставленого питання.	150-179	Добре
Вступник висвітлює незначну частину теоретичного матеріалу, не повністю виявляє знання і розуміння основних положень, основну частину відповіді відтворює на репродуктивному рівні.	124-149	Задовільно
Вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, елементарного поняття, відповіді невірні, що демонструють нерозуміння суті запропонованого питання.	100-123	Незадовільно

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА

1. Александрова А. Ю. Международный туризм: Учебное пособие для вузов / А. Ю. Александрова.- М., 2001.- 464 с.
2. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму: туроперейтинг. Навч. пос./ В. К. Бабарицька. - К., 2004.-288 с.
3. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії / О. О. Бейдик. - К., 1998. – 130 с.
4. Биржаков М. Б. Введение в туризм: Ученик / М. Б. Биржаков.- СПб., 2006. - 512 с.
5. Герасименко В. Г. Основы туристического бизнеса / В. Г. Герасименко. - Одесса, 1997.- 160 с.
6. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм: Сучасні концепції менеджменту і маркетингу. Навчальний посібник / О. Ю. Дмитрук.- К.,2004.- 192 с.
7. Закон України “Про туризм” . – К., 1995/ нова редакція 2003
8. Зорина Г. И., Ильина Е. Н. Основы туристической деятельности / Г. И. Зорина. - М., 2000.
9. Зорин И. В., Квартальнов В. А. Энциклопедия туризма: Справочник / И. В. Зорин.- М., 2003.-368 с.
10. Ильина Е. Н. Туроперейтинг: организация деятельности: Учебник / Е. Н. Ильина.- М., 2000.- 256 с.
11. Егоренков Л. И. Экология туризма и сервиса: Учеб. пособие / Л. И Егоренков.- М.: Финансы и статистика, 2003. - 208 с.
12. Квартальнов В. А. Мировой туризм на пороге 2000 года: прогнозы и реальность / В. А. Квартальнов. - М., 1998.
13. Квартальнов В. А. Туризм: Учебник / В. А. Квартальнов.- М., 2000. - 320 с.
14. Квартальнов В. А. Иностраный туризм / В. А. Квартальнов.- М., 1999.- 312 с.
15. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк.- Чернівці.- 2003.-312 с.
16. Проблемы международного туризма. Зб.наук.ст. - К.,1997.- 264 с.
17. Сапрунова В. Б. Туризм: эволюция, структура, маркетинг / В. Б. Сапрунова. - М., 1997.
18. Сенин В. С. Организация международного туризма / В. С. Сенин.- М., 2000.-400 с.
19. Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні: Навчальний посібник / Т. Г. Сокол.- К., 2001.-200 с.
20. Туризм, гостеприимство, сервис: Словарь-справочник.-М.-2002.-367 с.
21. Туристический терминологический словарь: Справочно-методическое пособие. - М.- 1999.- 664 с.
22. Туристичні ресурси України: Зб. наук. ст. - К., 1996.- 310 с.
23. Устименко Л. М. Основы туризмознавства. Навч. посібник / Л. М. Устименко.- К., 2013.- 380 с.
24. Христов Т. Т. Религиозный туризм: Учеб. Пособие для студ.высш.учебн. заведений / Т. Т. Христов.-М., 2003.- 288 с.

ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

1. Бабарицька В. Еккурсознавство та музеєзнавство: навч. посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. – К.: Альтерпрес, 2007. – 464 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України. - К.: Київський університет, 2001. - 395 с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. — К.: ВПЦ «Київ, унт», 2001. – 270 с.

4. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. - К.: Палітра, 1997. - 130с.
5. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
6. Вечерський В. В. Українська дерев'яна архітектура [Текст] / В. Вечерський. - К. : Балтія-Друк, 2013. - 119 с. : іл.
7. Власюк Г. М. Музеєзнавство та архівна справа: навч.-метод. посіб. / Г. М. Власюк. – Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2006.
8. Голубко В. Є. (ред.) Історичне краєзнавство. Напрями та методи історико-краєзнавчих досліджень: курс лекцій Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. — 304 с
9. Гурова, Д. Д. Туристське країнознавство [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. Д. Гурова, В. Д. Біляченко, М. О. Фролова ; Запоріж. нац. техн. ун-т, Ін-т упр. та права. - Запоріжжя : ЛПДС, 2009. - 330 с. - Бібліогр.: с. 329-330. - 100 экз. - ISBN 978-966-191-042-2
10. Дем'янчук, Г. С. Українське краєзнавство: сторінки історії [Текст] / Г. С. Дем'янчук [и др.]. - К. : Видавничий центр «Просвіта», 2006. - 296 с. - Бібліогр.: с. 247-253. - ISBN 966-8547-64-0
11. Драпушко Р. Г. Туристичний потенціал України: стан, проблеми та перспективи розвитку / Р. Г. Драпушко. - К. : Ін-т законодавчих передбачень і правової експертизи, 2007. - 152 с.
12. Заповідники і національні природні парки України.(Довідникове видання) / К.: Вища школа. 1999. – 232 с
13. Івакін Г. Ю. Визначні пам'ятки Києва : Енциклопед. довід. / Г. Ю. Івакін, М. Б. Кальницький, Ю. В. Павленко, О. Ю. Храмов; Ін-т гуманіт. дослідж. Укр. акад. наук. - К. : Фенікс, 2005. - 494 с. – укр
14. Іванов О. Замки і палаци Західної України: історія – культура – туризм (Історико-архітектурні пам'ятки замкового мис-тецтва). – К.: ТЗОВ “Наш світ”, Укргеодезкартографія, 2004.
15. Івченко А. С. Вся Украина: Путеводитель. – К.: ГНПП «Картографія», 2005.
16. Історико-культурні заповідники. Плани організації територій За ред. Вечерського В.В.; Відп. за вип. Звіряка А.І. - К., 2014. - 256 с; 115 іл. (Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень). ISBN 978-966-2370-29-4
17. Історичне краєзнавство [Текст] : конспект лекцій для студ., краєзнавців, керівників шкільних гуртків / С. І. Шевченко ; Кіровоградський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Редакційно-видавничий центр НДПУ ім. В.Винниченка, 2002. - 22 с.: іл. - Бібліогр.: с. 19-20
18. Кальницький М. Б. Прогулка по Києву: путеводитель / М. Б. Кальницький, А. А. Григоруk. – К.,2002. – 47 с.
19. Кальницький М. Б. Храми Києва / М. Б. Кальницький. - 2-ге вид., доповн. - К. : Вид. дім Д. Бураго, 2011. - 294 с. - Бібліогр.: 101 назв. - укр.
20. Кальницький, Михайло. Нариси з історії Києва [Текст] : навч. посібник для серед. загальноосвіт. навч. закладів / М. Кальницький [та ін.] ; ред. Т. Кіщук, С. Кульчицький. - К. : Генеза, 2002. - 384 с.: іл. -ISBN 966-504-345-5
21. Кифяк, В.Ф. Організація туризму [Текст]: навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги-XXI, 2008. – 344с.
22. Коротун І. М. Природні ресурси України : Навч. посіб. для студ. екол. спец. вищ. навч. закл. / І. М. Коротун, Л. К. Коротун, С. І. Коротун; Ін-т змісту і методів навчання. - Рівне, 2000. - 192 с. - Бібліогр.: 42 назв. - укр.
23. Краєзнавство культурно-мистецьке та літературне [Текст] : навч. посіб. / Г. В. Самойленко ; Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : НДПУ, 2001. - 150 с.: іл. - ISBN 966-7391-21-3
24. Крачило, М. П. Краєзнавство і туризм: навч. посібник для вузів / М. П. Крачило ; ред.: О. Ф. Трегуб . – Київ : Вища школа, 1994 . – 191 с. : табл.

25. Лесик, О. В. Замки та монастирі України /О.В. Лесик. Львів : Світ, 1993. 176 с. : іл.[SYS:000065390]
26. Літературне краєзнавство [Текст] : навч. посіб. / уряд. Н. П. Каменська, С. М. Стаховський ; Сумський держ. педагогічний ун-т ім. А.С.Макаренка. - Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2002. - 173 с.: іл. - ISBN 966-7413-34-9
27. Любіцева О. О., Шпарага Т. І. Туристичне музеєзнавство : підруч-ник. — К.: Альтерпрес, 2009. — 432 с.
28. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг / О.О. Любіцева. — К.: Альтпрес, 2003. — 435с.
29. Любіцева, О.О.. Туристичні ресурси України : навчальний посібник / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. - Київ : Альтерпрес, 2007. - 369 с.
30. Масляк П.О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. - К.: Знання, 2008. - 343 с.
31. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України : [монографія] / Мацола В. І. – Львів: ІРД НАН України, 1997. – 259 с
32. Мацюк О. Замки і фортеці західної України. Львів. Вид-во «Центр Європи». 2005. – 200 с.
33. Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва [Текст] / М. О. Рибаків. - К. : Кий, 1997. - 374 с. - ISBN 966-7161-15-3
34. Олішевська Ю.А. Основи краєзнавства: навчально-методичний посібник / Ю.А. Олішевська – К.: 2011. – 70 с.
35. Основні тематичні напрями національної системи туристично-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича»: Навч.-метод. посіб. / П. П. Науменко, С. В. Грибанова, О. П. Дорошенко й ін. – К.: Ін-т туризму ФП України, 1999.
36. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. - К.: Альтерпрес, 2003. - 352 с.
37. Перлини української архітектури [Текст] / уклад. О. Ніколаєць ; Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А.Тімірязєва. - Вінниця : [б.в.], 2002. - 7 с.: іл.
38. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. За редакцією проф. Заставного Ф.Д. - К.: Знання, 2006. - 575 с.
39. Правова охорона культурної спадщини України [Текст] : монографія / Т. В. Курило ; Львівський юридичний ін-т МВС України. - Л. : Новий Світ-2000, 2006. - 151 с. - Бібліогр.: с. 144-151 (162 назв.). -ISBN 966-418-021-1
40. Прибега Л. В. Дерев'яні храми Українських Карпат [Текст] / Л. В. Прибега. - К. : Техніка, 2007. - 168 с.: іл. - (Національні святині України)
41. Прищепа О. П. Основи музеєзнавства. Навчально-методичний посібник. — Рівне, 2006. — 104 с.
42. Рибаків, М. О. Хрещатик відомий і невідомий [Текст] : краєзнавчі нариси / М. О. Рибаків. - К. : Кий, 2003. - 504 с.: іл. - ISBN 966-7161-50-1
43. Рутинський М. И. Географія туризму України: Навч.-метод. посіб.: 2-ге вид., доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004
44. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
45. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Туристичний комплекс Карпатського регіону України: Монографія. – Чернівці: Книги – XXI, 2008. – 440 с.
46. Рутинський М. Музеєзнавство: навч. посіб. / М. Рутинський. – К.: Знання, 2008
47. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу / І.В. Смаль. – Ніжин : Вид-во Ніжин. держ. ун-у імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
48. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навчальний посібник. - К.: Альтпрес, 2006. - 264с.: картосхеми 15.

49. Туризм і краєзнавство [Текст] : конспект лекцій / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2005 . Вип. 2 / уклад. Л. А. Савранчук. - [Б. м.] : [б.в.], 2005. - 32 с. - Бібліогр.: с. 30-31
50. Туристичні об'єкти України [Текст] : навч. посібник / В. М. Лабскір [та ін.] ; заг. ред. В. М. Лабскір ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. - Харків : НТУ "ХПІ", 2002. - 176 с. : іл. - ISBN 996-593-222-5
51. Україна: скарби музеїв і заповідників [Текст] : Пугівник : Guide-book / упоряд. Л. Новохатько, Б. Вихристенко. - К. : ВФ «Чорлі», 1997. - 207 с.
52. Федорченко, В. К. Історія туризму в Україні [Текст] : навчальний посібник / В.К. Федорченко, Т.А. Дьорова. - К. : Вища школа, 2002. - 195 с.
53. Федорченко, В. К. Туристський словник-довідник [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студ., аспірантів, викладачів / В.К. Федорченко, І.М. Мініч ; М-во освіти і науки України, Київський ін-т туризму, економіки і права. - Київ : Дніпро, 2000. - 160 с. - ISBN 5-308-01752-2 : Б. ц.
54. Філоненко, І. М. Краєзнавство і туризм [Текст] : курс лекцій / Філоненко І. М., Філоненко Ю. М. ; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. - Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. - 213 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 213. - 130 экз.
55. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси і курортологія / Н.В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
56. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : підручник / Ф. Ф. Шандор, М.П. Кляп. — К. : Знання, 2013. — 334 с. — (Вища освіта ХХІ століття). ISBN 978-966-346-854-9 (серія) ISBN 978-966-346-738-2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ

1. Аріон О. В. Організація транспортного обслуговування туристів: навч. посібник / О. В. Аріон. – К.: Альтерпрес, 2008. – 192 с.
2. Биржаков М. Б., Казаков Н. П. Безопасность в туризме. СПб. : Изд.-во: Герда, 2007 г. – 208 с.
3. Ильина Е. Н. Менеджмент транспортных услуг: индустрия авиаперевозок. – М., 2005.- 174с.
4. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги-ХХІ, 2008. - 344 с.
5. Конституція України.
6. Маринин М. М. Туристские формальности и безопасность в туризме/ М.: Финансы и статистика, 2004. - 144 с.
7. Михайліченко Г. І. Практика організації туристичних подорожей : навч. посіб. / Г. І. Михайліченко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. – 156 с.
8. Михайліченко Г.І., Єременко А. Ю Організація туристичних подорожей: навч. посіб. / - К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2011. В-392 с.
9. Про дипломатичний та службовий паспорти України : Указ Президента України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 04 лист. 2013 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/153/98>. – Назва з екрана.
10. Про захист прав споживачів : Закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 02 груд. 2012 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>. – Назва з екрана.
11. Про курорти : Закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 05 груд. 2012 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>. – Назва з екрана.
12. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 05 груд. 2013 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>. – Назва з екрана.

13. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 11 серп. 2013 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>. – Назва з екрана.
14. Про страхування : Закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 11 серп. 2013 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96>. – Назва з екрана.
15. Про туризм : Закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 09 лист. 2013 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95>. – Назва з екрана.

ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник / В. В. Безуглий. – К., 2003.
2. Будз М. Д., Постоловський Р. М., Троян С. С. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії) / М. Д. Будз. – К., 2000.
3. Восточная Европа. Путеводитель. Гл. ред. Послухаев А. В./ А. В. Послухаев. – Тверь, 1997.
4. Государства и территории мира: справочник. – М., 1999.
5. Горохов В. А., Лунц Л. Б. Парки мира/ В. А. Горохов -М., 1985.
6. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник/ І. А. Дубович. – Л., 2002.
7. Економічна і соціальна географія світу. Атлас для 10 класу. -К., 1997.
8. Истомин В. И., Лагутенко Б. Т. Страны мира: справочник туроператора и туриста/ В. И. Лагутенко. – М.,2000.
9. Кнець В. К. Країнознавство: Курс лекцій: В 2-х т./ В. К. Кнець. – Дніпропетровськ, 1998.
10. Курорты: Энциклопедический словарь. - М., 1983.
11. Любіцева О. О. Туристичні ринки світу: Навч. пос. / О. О. Любіцева. – К., 2003.
12. Максаковский В. П. Географическая картина мира / В. П. Максаковский. – Ярославль: Верхняя Волга, 1998.
13. Малая энциклопедия городов. – Харьков: Торсинг, 2000.
14. Малая энциклопедия стран. – Харьков: Торсинг, 2000.
15. Манро Д. Мир: страны, народы, достопримечательности: Англо-русский словарь / Д. Мандро. – М., 1999.
16. Мироненко Н.С. Страноведение / Н. С. Мироненко. – М.: Аспект Пресс, 2001.
17. Панов А. В. Основи країнознавства (Європа): Навч. пос. / А. В. Панов.– Ужгород, 1999.
18. Ровенчак І. І. Типологія країн світу / І. І. Ровенчак. – Л., 1997.
19. Романов А. А. Зарубежное туристическое страноведение: Уч. пос. / А. А. Ровенчак.– М., 2001.
20. Романов А. А., Саакянц Р. Г. География туризма: Уч. пос. / А. А. Романов.– М., 2002.
21. Сокровища человечества. Памятники истории, культуры и природные заповедники под охраной ЮНЕСКО.- М., 1997.
22. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу / В. І. Стафійчук.- К., 2009.- 427 с.
23. Страны мира: Полный универсальный информационный справочник. – М., 2003.
24. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму. Навч. пос. під заг. ред.проф. Любіцевої О. О./ О. О. Любіцева. - К.,2008.- 436 с.
25. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник / 2-ге вид. / В. М. Юрківський.– К.: Либідь, 2001. – 416 с.

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ВИДИ ТУРИЗМУ

1. Бабкин А. В. Специальные виды туризма : учеб. пособие / А. В. Бабкин. - Ростов н/Д : Феникс, 2008. - 251 с.

2. Бурдейна А. В. Поїздки за кордон: працевлаштування, туризм, візові документи / А. В. Бурдейна ; Центр правових досліджень. - К. : Видавець Фурса С.Я., 2006. - 72 с.
3. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні : навч. посібник / Л. І. Гонтаржевська. - Донецьк : Східний видавничий дім, 2008. - 180 с.
4. Зорин И. В. Туризм как вид деятельности : учебник для вступников высш. учебн. заведений / И. В. Зорин, Т. П. Каверина, В. А. Квартальнов; Российская междунар. академия туризма. - 2-е изд., перераб. - М. : Финансы и статистика, - 2008. - 286 с.
5. Кабушкин Н. И. Организация туризма : учеб. пособие / Н. И. Кабушкин, А. П. Дурович, Н. И. Кабушкин, Т. М. Сергеева и др.; Под общ. ред. Н. И. Кабушкина и др. - Минск : Новое знание, 2003. - 632 с.
6. Квартальнов В. А. Туризм : учебник для образоват. учреждений турист. профиля / В. А. Квартальнов. - М. : Финансы и статистика, 2007. - 335 с.
7. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : навч. посібник / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. - К. : Знання, 2011. - 334 с.
8. Кіптенко В. К. Менеджмент туризму : підручник / В. К. Кіптенко. - К. : Знання, 2010. - 502 с.
9. Король О. Д. Менеджмент туризму : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / О. Д. Король, М. П. Крачило ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2008. - 240 с.
10. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) : навч. посібник / О. О. Любіцева. - К. : Альтерпрес, 2006. - 436 с.
11. Любіцева О. О. Туризмознавство: вступ до фаху : підручник для студ. вищ. навч. закл. / О. О. Любіцева, В. К. Бабарицька ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Київський ун-т, 2008. - 335 с.
12. Поклонський Ф. Ю. Теоретичні та практичні аспекти управління розвитком малого підприємства сфери туризму : монографія / Ф. Ю. Поклонський, К. А. Панасюк ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. - Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. - 207 с.
13. Свірідова Н. Д. Управління регіональним розвитком туризму: підручник / Свірідова Н. Д. ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ : Ноулідж, 2010. - 214 с.
14. Швец Ю. Ю. Формирование региональной системы управления инновационным развитием сферы туризма : монография / Ю. Ю. Швец. - Симф. : ДИАЙПИ, 2012. - 338 с.
15. Школа І. М. Менеджмент туризму : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Школа; О. П. Корольчук. - Чернівці : Книги - ХХІ, 2011. - 463 с.